

اصول و روش‌های تکامل مفهوم

ترجمه و گردآوری

دکتر مهوش صلصالی
(دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران)

علی محمدپور
(عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی گناباد)

علی فخرموحدی
(عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان)

انتشارات
بشری

صلصالی، مهوش، ۱۳۳۶ -
اصول و روش‌های تکامل مفهوم، مولفین: مهوش صلصالی - علی
محمدپور - علی فخر موحدی - تهران: نشر و تبلیغ بشری: تحفه،
۱۳۸۵.
۱۷۶ ص.

ISBN 964-399-060-5 ریال: ۴۹۰۰۰

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا.

۱- نظریه استنتاجی. الف. عنوان

۴ گ ۴ الف / ۴ / ۳۰ HD

کتابخانه ملی ایران

۳۰۰/۷۲۳

۳۱۲۰-۸۵م

نام کتاب: اصول و روش‌های تکامل مفهوم

تألیف: مهوش صلصالی - علی محمدپور - علی فخر موحدی

ناشر: نشر و تبلیغ بشری - تحفه

نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۵

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۹۰۰۰ ریال

نشانی: خ انقلاب - خ قدس - ضلع شرقی دانشگاه تهران - پلاک ۷ -

واحد ۴ - تلفکس ۶۶۴۰۶۴۱۵

در آغاز کلام سپاس و ستایش آن آفریدگار بزرگ را سزااست که خلعت زیبایی عقل و اندیشه را به انسان بخشید و بدین سان او را اشرف مخلوقات قرار داد. سپاس بی حد خداوندی را که راه هدایت را از طریق ضلالت بر آدمی روشن ساخت و جستجوی دانش را فضیلتی بس بزرگ قرار داد و پویایی، استواری، همت بلند، ایمان و اتکا به نیروی الهی را رمز موفقیت در این مسیر دشوار نامید.

امروزه دانشمندان در تمامی رشته های علمی با استفاده از فضیلت ها و دانش موجود به بررسی و تحلیل منظم پدیده ها و واقعیت های موجود در جهان هستی و در قلمرو دانش خود و دیسپلین مربوطه می پردازند. در این راه آنها با مفاهیم متفاوتی مواجه می باشند، که هر کدام بعنوان یکی از بلوک های ساختمانی نظرات و تئوری ها محسوب شده و زمینه بسط و گسترش پیکره دانش بشری در آن حیطه خاص را فراهم می آورند، اما از آنجا که مفاهیم در واقع یک تصویر ذهنی و نظری از ابعاد واقعیت ها بوده و در مسیر توصیف و شرح پدیده ها، آنها هم بر اساس درک، تجارب، فلسفه و نوع جهان بینی افراد شکل می گیرند، لذا همواره با بروز ابهامات، تعارضات و برداشتهای متفاوتی توسط افراد مختلف، حتی در بین اعضای یک دیسپلین همراه بوده، و تفسیر مشترک آنها از پدیده ها را غیر ممکن می نماید. این امر بعنوان معضلی بر سر راه توسعه دانش، بویژه در علوم انسانی و رشته هایی نظیر پرستاری از اهمیت بسیار بالایی برخوردار می باشد. زیرا این رشته از گستردگی زیادی برخوردار بوده است، بطوریکه از یک طرف با علوم تجربی و واقعیت های عینی و سوی دیگر با پدیده های ذهنی در حیطه علوم انسانی سرو کار دارد. همچنین علاوه بر نامشخص بودن حد و مرزهای دقیق آن، گستره بسیار وسیعی از اعضا را در سطوح مختلف تحصیلی با دانش، درک و دیدگاه های فرهنگی و ارزشی متفاوت، شامل می شود. بنا براین شناخت و بکار گیری رویکرد ها و استراتژی های مناسب در امر کاوش، شفاف سازی، تحلیل و تکامل مفاهیم، توسط دانشمندان، محققین و کلیه اعضای دیسپلین علاوه بر کمک به طبقه بندی پدیده ها و سازماندهی تجارب، بررسیها و تحقیقات مختلف، منجر به تفسیر مشترک افراد از پدیده ها، پیشگیری از برداشتهای شخصی و تعارضات، شناسایی بسیاری از موارد مبهم و غیر آشکار شده و در نهایت از طریق گسترش

و بسط بدنه دانش و تقویت بنیان های نظری در دیسیپلین پرستاری شرایط
اعتلای هر چه بیشتر این رشته و در نتیجه تعیین حد و مرزها، افزایش استقلال
، قدرت و هویت حرفه ای آنرا فراهم می آورد.

با توجه به تمامی موارد فوق، فرآیند و استراتژی های تکامل مفهوم طی دو دهه
اخیر بطور جدی مورد توجه قرار گرفته و در انعکاس واقعیت و ماهیت رشته
پرستاری نقش بسزایی داشته است. اما این در حالی است که اولاً تلاشهای صورت
گرفته از کفایت لازم برخوردار نمی باشد و ثانیاً بنا به ماهیت پویا، دینامیک و رو به
رشد پرستاری و مواجهه با پدیده ها و مفاهیم جدید، یا گرفته شده از سایر
دیسیپلین ها، بمنظور تغییر ساختار، استراتژی ها، ابزار و روشهای توسعه دانش طی
این مسیر بیش از پیش ضروری بنظر می رسد. در چنین شرایطی پراکندگی و خلاء
موجود در خصوص منابع معتبر، بویژه به زبان فارسی که پاسخگوی نیاز دانش
پژوهان در این زمینه باشد، ما را به تلاش و تصمیم به تالیف و تدوین کتاب حاضر
وا داشت. قابل ذکر است که علی رغم تمامی وسواس و دقتی که بعمل آمده بویژه
با توجه به انتزاعی بودن مباحث، مولفان وجود نقایص و ابهامات احتمالی را امری
اجتناب ناپذیر دانسته، ضمن تقاضا پیشاپیش مراتب قدردانی خویش را از تمامی
خوانندگان، اهل نظر و اساتید آگاه و دلسوزی که از نقایص قابل ذکر، چشم پوشی
نکرده و ما را از راهنمایی های ارزنده خود بهره مند خواهند نمود اعلام می داریم.

در پایان بر خود لازم می دانیم. از مساعدت و تلاش مدیریت محترم موسسه
انتشارات بشری و همکارانشان بخصوص جناب آقای دکتر کفاشی و جناب آقای
محمدرضا بهرامی که در امر چاپ و نشر این مجموعه همت گماشتند، تشکر
نماییم. امید آنکه این تلاش اندک در پیشبرد اهداف والای رشته پرستاری موثر
بوده، موجبات رضایت و خشنودی حضرت حق را فراهم آورد.

انشاءالله

مولفان / بهار ۱۳۸۵

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: مقدمه ای بر مفهوم پردازی و تکامل مفهوم
۹	فصل دوم: اصول فلسفی تکامل مفهوم
۲۳	فصل سوم: استراتژی های تکامل مفهوم
۳۷	فصل چهارم: روش ویلسونی در تحلیل مفهوم
۵۱	فصل پنجم: تحلیل همزمان مفاهیم / یک استراتژی جهت تکامل مفاهیم چند گانه
۶۵	فصل ششم: تحلیل مفهوم / نگرش تکاملی
۸۳	فصل هفتم: استفاده از الگوی هیبرید در تکامل مفهوم
۱۰۹	فصل هشتم: شفاف سازی مفهوم / کاربرد روش نوریس در پژوهش بالینی
۱۲۳	فصل نهم: مرور همه جانبه مطالعات برای تکامل مفهوم
۱۴۱	فصل دهم: فراتحلیل
۱۵۵	فصل یازدهم: فرایند نظریه پردازی و تشکیل نظریه از پدیده
۱۶۷	منابع